

מעדותה של מרים גוטמן על האקציה הגדולה במיילץ, פולין

מרץ 1942

אני זוכרת את היום, זה היה ב- 8 למרץ 1942, אנשים התהלכו פשוט כמו מסוממים, לא ידעו, אחד לחש לשני: משהו צריך פה להיות. אחרי אני לא יודעת, באיזה שעה יצא במודעות, שמעו אולי ברמקולים, שכל היהודים צריכים להביא את כל הרכוש ליודנראט, כולל כסף זהב ודברי ערך, פרוות, כל מיני דברים. אנחנו גם כן ארזנו כל מה שהיה, כל מיני טבעות זהב, שרשרות, כל מיני שזה מדור לדור היה אצל הורי, ולאמי היו שתי פרוות יפהפיות, היה לנו שטיח ענק יפהפה, כל זה אבי לקח יחד אתי, (אני הלכתי עם אבי) והבאנו את זה ליודנראט. היו שם המון יהודים, וכל כך הרבה דברים בחוץ ובפנים. והלכנו הביתה, באנו הביתה, אמי הייתה מאוד עצובה. היא אומרת: מה יקרה עכשיו, אין לנו יותר שום דבר, מסרנו את הכל, אולי נצטרך בשביל ילד אוכל או משהו. אבי אמר, אל תדאגי, עכשיו אומרים שהכל יהיה בסדר, שלא יעשו לנו שום דבר, מסרנו את הכל, זה מה שהגרמנים דרשו, והלכנו לישון. זה היה חורף בפולין, קר מאוד, שלג, כפור, ובאמצע הלילה (אני גם לא זוכרת בדיוק אם זה היה 3 או 4 לפנות בוקר) דפקו בדלת, אבל דפיקות חזקות, יודה ראוס! יודה ראוס! אבי פתח את הדלת, וכמו שפתח את הדלת הוא פשוט נכנס פנימה, כי הוא ראה שני גרמנים עומדים בדלת, אז הוא קצת נבהל וככה זז פנימה. כשזז פנימה, גרמני אחד נתן לו עם הרובה מכה.

ש: עם קת הרובה?

ת: עם קת הרובה מכה, ואמר: מהר להתלבש ולצאת החוצה! אנחנו קמנו בבכי, היינו 3 ילדים ואמי, והתחלנו להתלבש מהר. בינתיים אבי שם, לא ידענו מה קורה, פחדנו שייקחו את אבא, אבל הגרמני שעמד בדלת ראה מזוזה על הדלת, אז הוא קרא לו ואמר בגרמנית: יודה, ואס האסט דו דורט פארשטקט? – יהודי, מה החבאת שמה? תוריד את זה בבקשה. אבי הוריד, אז הוא אמר: תפתח את זה, מה יש שמה. אבי אמר: דאס זענען דוך די צען געבוט - אלה הן עשרת הדברות. אז הוא נתן לו עוד פעם מכה עם הרובה, והראה לו היה לנו תנור בתוך הבית: תכניס את זה לתוך התנור.

ש: תשרוף את זה.

ת: כן, וכך אבי שם בתוך התנור. מהר התלבשנו, וכל אחד, אני לא יודעת, אמא נתנה משהו ביד, אני לא זוכרת, בתוך איזה תיק כל אחד לקח משהו, ויצאנו החוצה. יצאנו החוצה, ראינו בחוץ מלא אנשים, צעקות, זה היה משהו, לא ידענו מה קורה... אותנו בינתיים לקחו לברדכוב (Berdechow).

...שמה הייתה מהומה כזו, משהו, ועמדו רביעיות, כל 4 נשים, כמו איזה עשן גדול הלך. הלכנו לברדכוב, זה היה יער. יער ברדכוב, כך קראו לזה. הגענו לשם, והייתה הליכה מאוד

קשה, כי היה חורף ושלג וקר, והגענו לשם. שם עמדו ההאנגרים... כל יהודי מיילך, עד שהגיעו, התחילו להכניס בפנים. ובשער עמדו גרמנים משני הצדדים, ומי שהיה קצת חולה או חלש או ראו איזה מטפחת על הפנים או משהו שזה לא מצא חן בעיניהם, מיד לקחו הצידה. את הזקנים גם כן הצידה, את אלה לא הכניסו לתוך ההאנגרים. אנחנו נכנסנו לתוך ההנגארים, היה קר מאוד, התיישבנו שם בפינה. בערב - זה כבר היה אולי ערב, בכל אופן היה חושך, קראו ברמקולים שגברים יתייצבו בשער. גם אבי הלך. וכל הלילה לא ידענו מה קורה אתו, איפה לקחו אותו. היינו מאוד עצובים. לפנות בוקר אבי חזר עם עוד יהודים, והוא לחש לאמא שהוא קבר את כל אלה שהרגו שמה ביער.

מקור: ארכיון יד ושם 6747 – O.3.